

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

Uppteckningen rör

Torhamn; fiskeläge:

1. Billfiske. sid. 1-20.
2. Torskfiske. * 20-23.

1604

Skriv endast på denna sida!

23 sidor

ACC. NR. 5724

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: G. Edén.....

Härad: Östra härad..... Adress: Lund.

Socken: Torhamn..... Berättat av Anders Larsson

Uppteckningsår: 1938..... Född år 1864 i Torhamn.

Uppteckningen rör

SILLFISKE.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. b724

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* G. Edén
Härad: Östra härad *Adress:* Lund.
Socken: Torhamn *Berättat av:* Anders Larsson
Uppleckningsår: 1938 *Född år* 1864 *i* Torhamn.

SILLFISKE.

NÄTET.

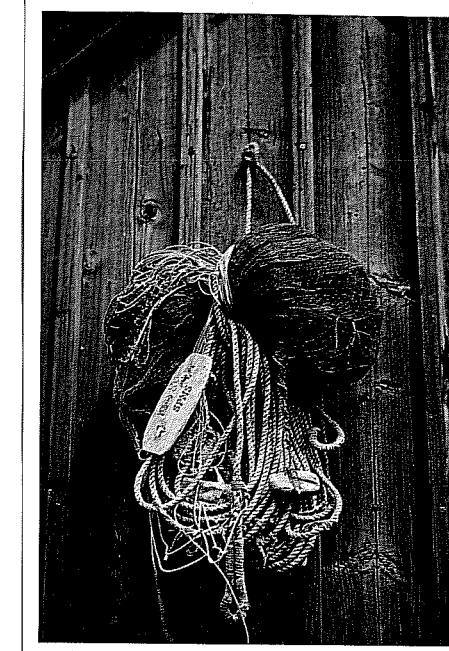
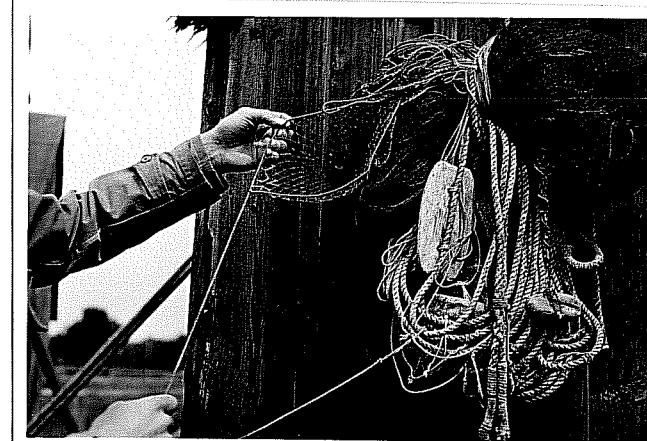
Förr i tiden band man sina nät av lingarn-höragarn. Numera användes bomullsgarn. Man knöt sina nät för hand. Det finns 36 knutar på alnen nu för tiden äro näten 25 - 30 farnar långa. Förr intiden voro de något mindre. 15 - 16 nät bilda en garnlänk. Vid ovantelnen hade man förr flöten av trä - gran. Dessa voro vanligtvis $1\frac{1}{2}$ dm. långa. På dem hade man vanligtvis igenkänningsmärken. Till en början ett vanligt bomärke - synligt på bilden till vänster om såffran 80. Sedermera brände man in sina initialer - ex. SPNS. Nätet ligger sammanlagt, då det förvaras, som bilden utvisar. När det skall användas, redes bosmen ut, och nät efter nät sättes i sjön.

5724

ACC. N.R.

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad
Socken: Torhamn
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén .
Adress: Lund
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn.

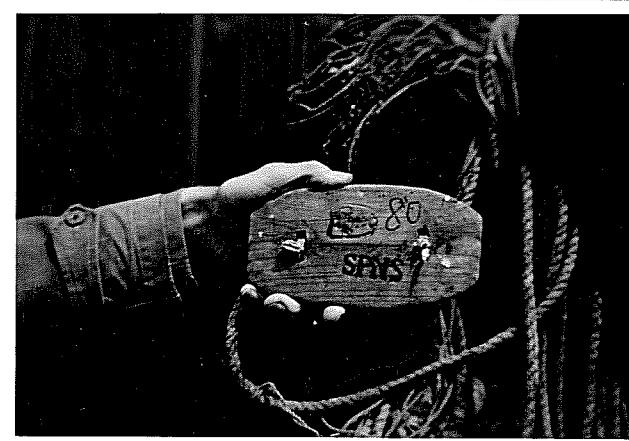

"Bosman!"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad..... Adress: Lund
Socken: Torhamn..... Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

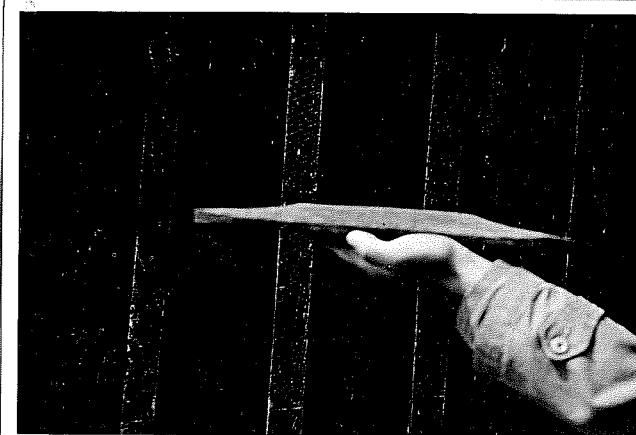
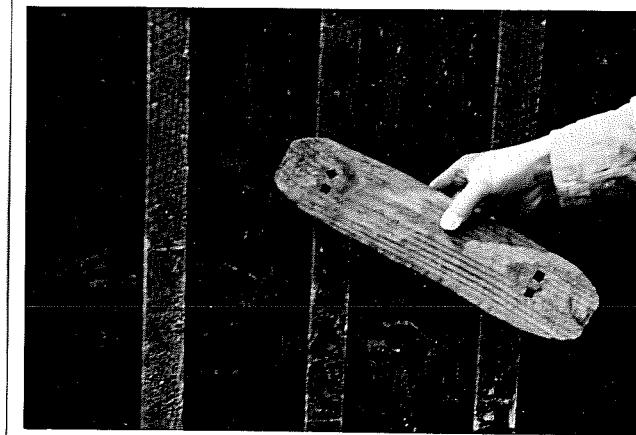
Flöte.

Skriv endast på denna sida!

5724

ACC. N.R.

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

Flöte.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5724

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad
Socken: Torhamn
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén.
Adress: Lund.
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Övertelnensitter icke fästad vid själva nätet. Mellan denna och garnet finnes s. k. stinter cirka 1 m. långa. De medverkar till att nätet står mjukare i vattnet. Undertelnensitter är något smalare än ovantelnensitter och är försedd med fastsittande stenar. Dessa hakas ej på för varje gång, utan bindas ordentligt fast vid telnensitter.

ANVÄNDNING!

Bredan tidigt på våren, så snart isen gått, börjar man sillfisket. Bäst är det, om vinden kommer från norr. Varje båttag gör sig då i ordning. Man är vanligtvis tre - fyra i ett båttag. För cirka 50 år sedan fanns i Torhamns fiskläge 8 st. båttag med ca 30 st. yrkesfiskare. Egendomligt är, att man gärna ville ha med en lantbrukare som fjärde man. Han gick också med i

ACC. N:R.

5724

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad
Socken: Torhamn
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén.
Adress: Lund.
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn

6
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vрак, men man hadde nog honom med som någon slags ekonomisk garant. Ofta fick fiskarna alla sina nät förstörda, och i samband därmed sin ekonomi undergrävd. Då var det bra, att ha en lantbrukare med i båtlaget -

Likadant var förhållandet vid de gamla rederierna i Skillinge och Brantevik. Några familjer sammanslöt sig till ett rederi. Deras söner seglade båten och några lantbrukare voro med som ekonomiska garanter.-

Man kan även tänka sig, att fiskarna hadde ett litet lantbruk vid sidan av fisket. Fråga blir väl då, om icke lantbruket är det första och att lantbrukaren utnyttjat även havet för sitt uppehälle. -- Vid Torhamns udde

ACC. N:R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén.
Härad: Östra härad Adress: Lund.
Socken: Torhamn Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

är men dock inte noga med strandrättigheten. Stranden är ste-
ning och det är endast på ett ställe man kan dra gärdet. Detta
är typiskt nog icke vid själva stranden utan c:a 50 m. ute i
sjön strax söder om hamninloppet. Här finns sandbotten, och
platsen kallas därför Tobbissanden. Hit komma fiskare ifbland
ända från Hasslö och dra gärdet. Denna gärd dreges från land
utan att ländagarna har något att invända däremot.

När Anders Larsson var ung hade man ännu
kvar den gamla vrakekan. Den gamla råsegelsriggen var emeller-
tid borta. Man betjänade sig av vanligt spritsegel. Var det
vackert väder, seglade man, eljest fick man ro. Då turades
man om och rodd med två man i varje lag. Denna rodd kunde
 bli mycket ansträngande och ofta fick man återvända utan att
ha fått någon lön för mödan. Något sätt att utforska var sillen

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad
Socken: Torhamn
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén.
Adress: Lund.
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn.

8
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

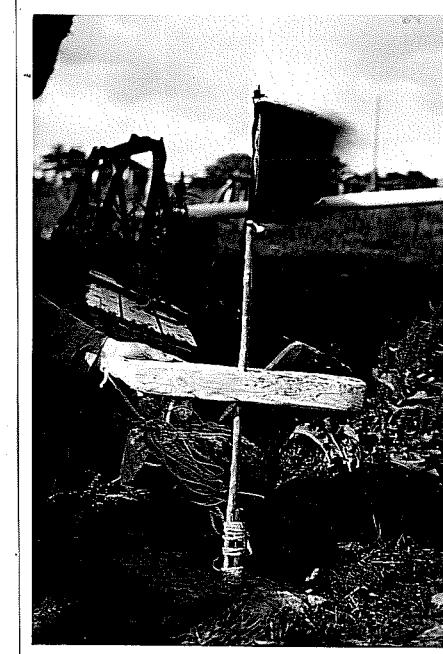
fanns hade man ej. Somliga påstodo sig kunna se om vattnet var blåsaktigt på ytan. I så fall fanns sill därunder. Nu för tiden använder man s. k. gradning. Fisken går mellan det varma och kalla vattnet, där det är c:a 14 gr. Man höll emellertid gott samman, och försökte hjälpa varandra till så god fångst som möjligt. Hade det kommit ett sillstim, spordes det lätt från läge till läge, och man följdes då åt till den lämpliga fångstplatsen. I vanliga fall seglade man tillsammans i grupper med fyra till fem båtar.

Ungefär $1\frac{1}{2}$ tim. innan solen gick ner brukade man sätta ut garnen. - "Man kubbade ner dem och ställde dem te fiskes." Först kastar man då ut en "våre". Denna består av ett kraftigt flöte genom vilket man stuckit en c:a 2 m. lång käpp. Flötet utgjordes förr av en träbit c:a 1 aln

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad
Socken: Torhamn
Uppleckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén.
Adress: Lund.
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn.

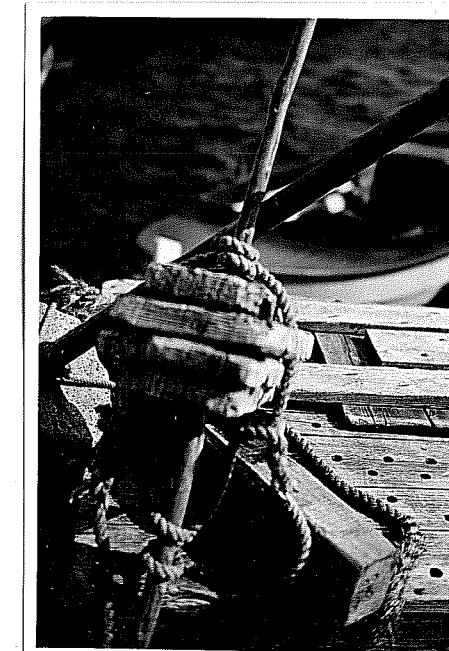
"Vare".

Skriv endast på denna sida!

5724

ACC. N.R.

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén.
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

"Vår e".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864, Torhamn.

//
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

lång och några tum bred. Nu för tiden använder man några korkflöten. Till sänka har man en järnbit och flaggen utgöres av en svart tygbit c:a 2 dm. i kvadrat. Några klockanordningar finns ej och stå därfor ganska oskyddade för olika slags fartyg. Man gick vanligtvis ut i stora segeldden som var ganska trafikerad eftersom all trafik både från norr och söder skall runda udden. Nattetid sökte man skydda sig mot segelfarýgen med en lantärna, som man vanligtvis hade i en liten låda i aktertoften. Någon ordentlig angöringsplats för angöring av denn a lykta fanns emellertid ej och ljusset respekterades lågt ifrån alltid av sjömännen. Man löpte när som helst risk att bli kullseglad och ibland hade man inte mer än kastat ut ett nät, förrän man i all hast måste söka bärga det och våren undan ett annalkande segelskepp.

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Länd.
Socken: Torhamn. Adress:
Uppteckningsår: 1938 Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn.

"Kobb".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5724

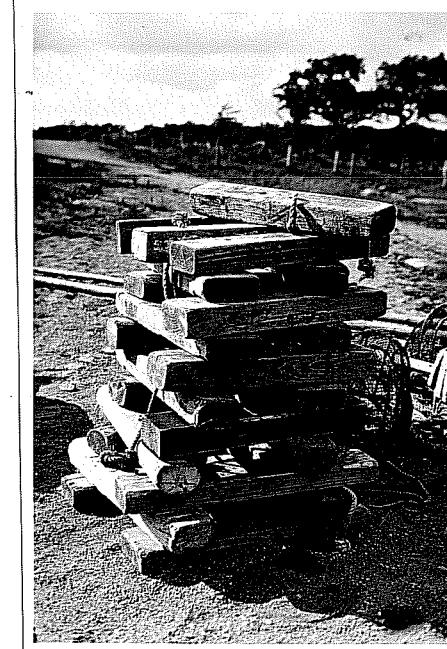
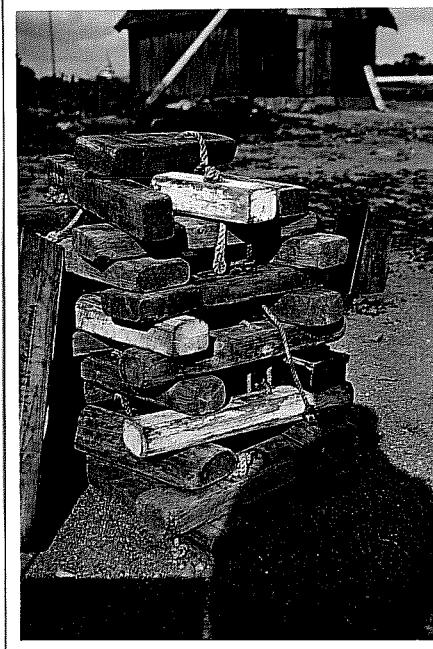
<i>Landskap:</i>	Blekinge.	<i>Upplecknat av:</i>	G. Edén.
<i>Härad:</i>	Östra härad.	<i>Adress:</i>	Lund.
<i>Socken:</i>	Torhamn.	<i>Berättat av:</i>	Anders Larsson
<i>Uppleckningsår:</i>	1938	<i>Född år</i>	1864 <i>i</i> Torhamn.

Det första nätet man kastade ut kallas "jössen" eller "gäcken". Vid varje nät angjordes en "kobb" c:a 1 aln lång och tre tum bred. I mitten finnes ett hål där man fäster det rep, som löper ned till ovantäljen. Detta rep göres olika långt allt efter det djup man vill att nätet skall stå på. Man var tre man när man satte näten. Var och en höll sitt näs i beredskap. Man kom således att sätta tre nät i sänder och en sådan omgång av tre nät kallas ett "stick". Sammanlagt hade man 80 - 84 garn på hela näträckan - "länken". Varje man hade 20 - 21 garn med sig. De sämsta garnen sattes längst ut och de nyaste närmast båten. Ju närmare båten som nätet var desto mindre utsattes de för risken av slitning på ena eller andra sättet. Skutorna seglade vanligtvis sönder de näten som lågo längst ifrån båten. Dessutom fick man mest sill på de bortest belägna garnen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

"Kobb".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5724

Landskap: Blekinge
Härad: Östra härad.
Socken: Torhamn.
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: G. Edén
Adress: Lund.
Berättat av: Anders Larsson
Född år 1864 i Torhamn.

15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Närmast båten satte man det s. k. "ekagarnet". Den som hade detta garn om hand, skulle samtidigt hålla utkiken på båten. Han kallades därför helt enkelt "kiken". Från "ekagarnet" löpte ett rep med en ögla - "riden". Denna fastgjordes i stäv-järnet .

Så ligger nu båten och "rier" - driver med garnen. Är vädret lugnt går alla utom utkiken till vila. Men båten är öppen, ingen jämn liggplats finnes och man kryper därför ihop på bottnen var det bär sig. Ofta hade man med sig en "äiska" med smörgåsar och mjölk. Men man hade ej så gott om det och Anders Larsson talade om att man ofta icke hade någon mat med sig av den enkla anledningen att ingen sådan fanns att tillgå.

ACC. N.R. 5724

Landskap: Blekinge, Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

16
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men det kunde hända att det blåste upp,
och att sjön gick hård - "sjönen kom haar". Då fick man vara
uppe alle man, och ibland måste man inrikta sig på att bärga
näten. Anders Larsson vet särskilt berätta om det dåliga väd-
ret, som var 1874. Då fick man ibland kämpa för att rädda sig
själv och båten. Sjön vräkte den med fart allt längre ut och
för att minska hastigheten brukade man då vräka ut en 7 - 8
nät i sjön och "driva för dem". Så ligger garnen en 2-3 tim.
i vattnet. Sedan drar man in dem - "dra in garn". Då är tre
män i verksamhet. Man brukade fördela arbetet på följande
sätt: Den förste "dro", den andre "ringade", den tredje "to
in". Den som dro, stod i fören på båten. Vanligtvis behövdes
endast en man för att dra in garnet. Vid hög sjö måste man
ibland vara 2 - 3 st. Den andre satt på toften och "ringade"

ACC. N.R.

5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1864 i Torhamn.

17
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

telnen". Sedan han ringat garnet, knöt han det och räckte det åt tredje man, som stod nere i rummet på båten. Den förste hade det styvaste arbetet, och därför skiftade man oftast vid. Garnen lågo sedan i rummet under transporten hem. När man kom i land kom "käring och barn" och benade garnen", och sillen var färdig för försäljning.

Anders Larsson berättade , att när han var sjutton år gammal var han ute och "vrok" en hel natt. När de kommo i land fanns ingen avsättning för sillen. Han blev då kommanderad av sin fader att segla till Kalmar. Det var motvind dit och han måste kryssa hela vägen. Först efter 24 tim, var han framme med båten och sin lilla besättning, som utgjordes av en flicka på sexton åroch en pojke, jämnårig med honom själv. De hade båten full med sill men fick endast 8 kr. var för be-

ACC. N:R. 5724

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

sväret. Sillen såldes för 10 öre valen.

När garnet var "aobent" brukade man "brea"
garnen på "stånga breer" eller "garna breer". När det var lämp-
ligt väder kunde det hända, att man gav sig i väg samma efter-
middag. Så berättade Anders Larsson, att han en gång legat ute
på vrak i ett "köre" i sex veckor. Han var emellertid mycket
angelägen att tala om, att han aldrig tog ut en lördag-eller
söndagskväll.

18

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R. 5724

19
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

"Garnbreæ".

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5724

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén.

Härad: Östra härad. Adress: Lund.

Socken: Torhamn. Berättat av Anders Larsson.

Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

Uppteckningen rör

Torsfiske.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

20
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Torskkrok.

Vid torskfiske användes aldrig nät, endast krok. Dessa krokar har man köpt, så länge Anders Larsson minnes. De äro av mjukt järn, och kallades förr ölandskrokar, kostade 40 - 50 öre hundradet. När man tog av en torsk, rättnade emellertid kroken och man fick böja till den igen på ett s. k. "krokalag"/1/. Detta utgjordes av en vanlig träpinne, c:a 1 dm. lång och 2 cm. tjock. I ena ändan utskjuter en bläckbit och en spets av sådant utseende, som teckningen visar.

Reven tillverkade man själv förr av hampa - "krokarev". Det var 7 kvarter mellan varje "tafs", och tafarna 6 - 8 tum långa. Då reven skulle kastas "kloftades" krokarna upp på "kloftan". Denna c:a 2 dm. lång av vanligt utseende, och sättes i ett hål i ena hörnet av "sjobban". Reven läggas

5724

ACC. N:R.

Landskap: Blekinge. *Upptecknat av:* G. Edén
Härad: Östra härad. *Adress:* Lund.
Socken: Torhamn. *Berättat av:* Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 *Född år* 1864 *i* Torhamn.

21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i jämna slingor på "sjobban" och är så färdigt för användning.

Användning.

I mars och april "kastade man nattkast".

Man tog ut på kvällen och sökte "träffa torskaknölar". Dessa äro små förhöjningar i sjöbottnen, dit torsken gärna söker sig. Vattnet bör ~~här~~ vara 12 - 14 farnar djupt. 3 - 4 man äro med i båten. 2 - 3 sköta årorna och den fjärde kastar krokarna. Detta sistnämnda arbete fordrade vana och skicklighet. I ena ändan av reven kastades en sten - "tögahall". Från denna sten gick en lina - "tög" upp till en vake. Denna lina borde vara ganska lång och medgiva rörlighet i sjön för vaken. Varje rev hade ett hundrade krokar /120/. På varje "sjobba" fanns fem hundra- de. Alltså fanns 600 krok på en "sjobba". Reven låg ute tills

ACC. N:R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

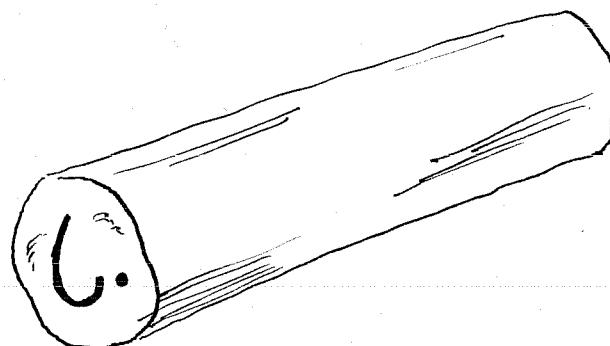
22
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

morgonen, då man rodde ut att ta upp reven - "dra krokarna".

Efter användningen torkades reven, man "kloftade krokarna, lade reven på "sjobbam", och så var man åter klar att "kasta".

ACC. N:R. 5724

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: G. Edén
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Torhamn. Berättat av: Anders Larsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Torhamn.

23

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV